

Maahanmuutto ja makrotalous

Juhana Vartiainen, VTT, kansanedustaja

Euroopan muuttoliikeverkoston
seminaari 13.10.2015

Maahanmuuton vaikutuksia

- Työvoima on tärkein tuotannontekijä
- $BKT = \text{työtunnit} \times (\text{tuottavuus/tunti})$
- Työtuntien määrä riippuu tietysti työvoiman määrästä
- Siksi työikäisten positiivinen (netto)maahanmuutto kiihdyttää talouskasvua
- Jos tuottavuuskasvu ei muutu, per capita kasvu ei toki muutu
- Jos maahanmuuttajat ja kantaväestö "samanlaisia", syntyvyys \Leftrightarrow maahanmuutto

Muuttajien vs kantaväestön ominaisuudet

- Olennaista on kuitenkin ominaisuuksien ero
- Maahanmuuttajien ikä, koulutus, ym. ...
- Jo maahanmuuttaja-status vaikuttaa työllistymiseen
- Yleensä maahanmuuttajat ovat keskimäärin erilaisia kuin kantaväestö
- Työperäinen muutto ja turvapaikanhakijat ovat kaksi aivan eri valikoitumistapahtumaa

Keskeisiä vaikutuksia

- Palkkavaikutuksista keskustellaan paljon, mutta ne ovat yleensä vähäisiä
- Taustalla on "työpaikkojen määrä on vakio" -väärinkäsitys
- Palkkavaikutukset erilaisia siitä riippuen, keille maahanmuuttajien osaaminen on substituutti, keille komplementti
- Empiria: vaikutukset pieniä
- Ei vain ansioiden laskua

Pohjoismaat ja Eurooppa: ikä

- Kaikissa pohjoismaissa tullaan ikämurrosvaiheeseen
- Hyvinvointivaltio rakennettiin poikkeuksellisen ikävaiheen aikana
- Nyt kestävyysvaje, tuottavuuskasvu ei ratkaise ongelmaa (tuottavuus=>palkat)
- Nuoria työikäisiä tarvittaisiin enemmän
- ... mutta olennaista on että he työllistyvät

Maahanmuutto ja kestävyysvaje

- Maahanmuuttajat ovat yleensä juuri oikean ikäisiä (n 30 v)
- ... mutta heidän työllisyysasteensa on alhaisempi
- Siksi he ovat kantaväestölle mahdollisuus lujittaa julkistaloutta ... jos työllisyyspolitiikka hoidetaan hyvin
- Voidaan onnistua tai epäonnistua
- Muut pohjoismaat Suomea edellä?

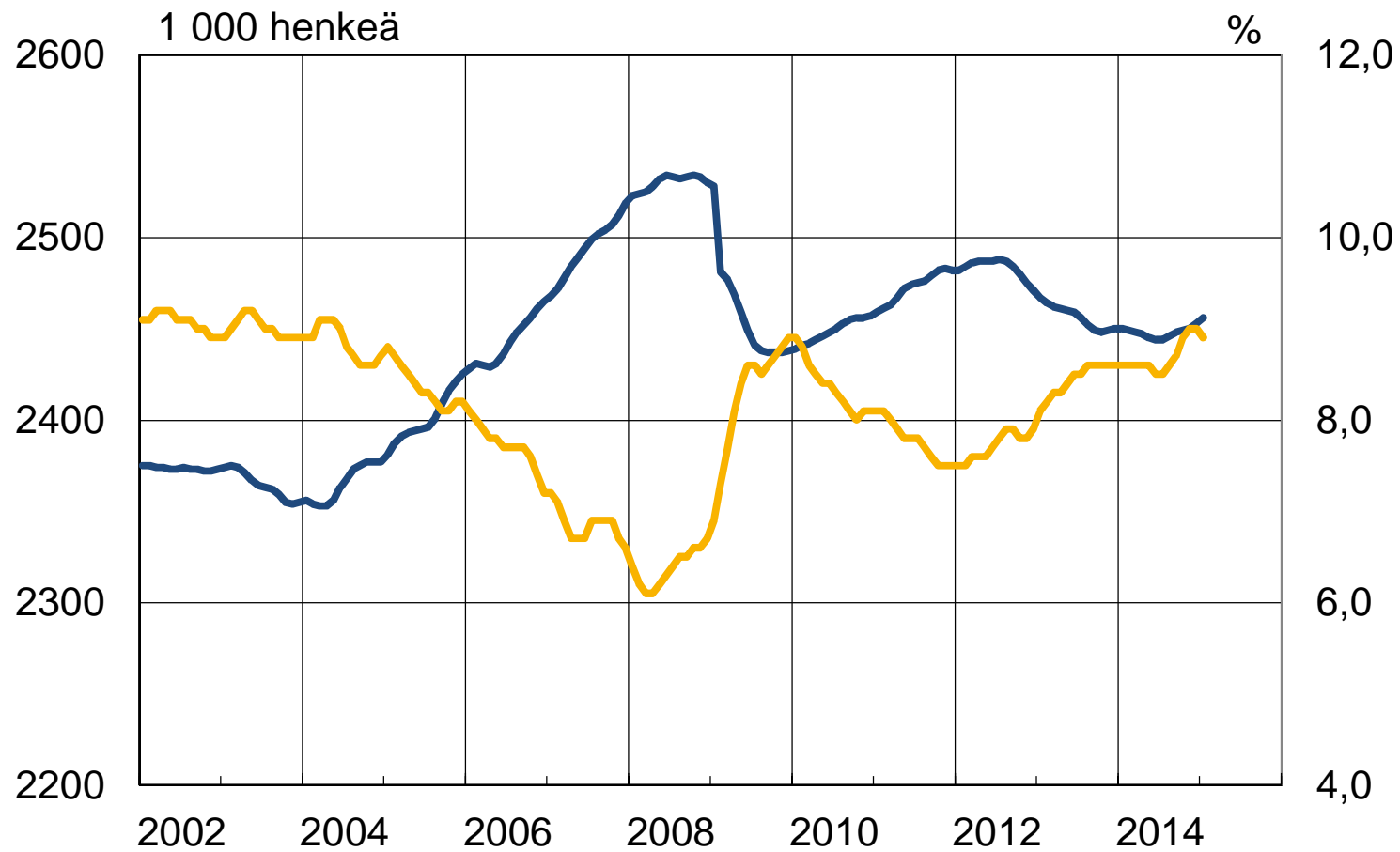
Muissa pohjoismaissa

- Maahanmuutto on olennainen osa työllisyyskasvua
- Viime vuosina Ruotsin työllisyyskasvu n 1%/v, siitä n puolet ulkomailta syntyneitä
- Norjassa jopa $\frac{3}{4}$ työllisyyskasvusta ulkomailta syntyneitä
- Silti ulkomailta syntyneiden työllisyys- ja työttömyysasteissa n 10-20 prosentin ero

Työllisten määrä ei kasva Suomessa

— Työlliset, trendi (vasen asteikko)

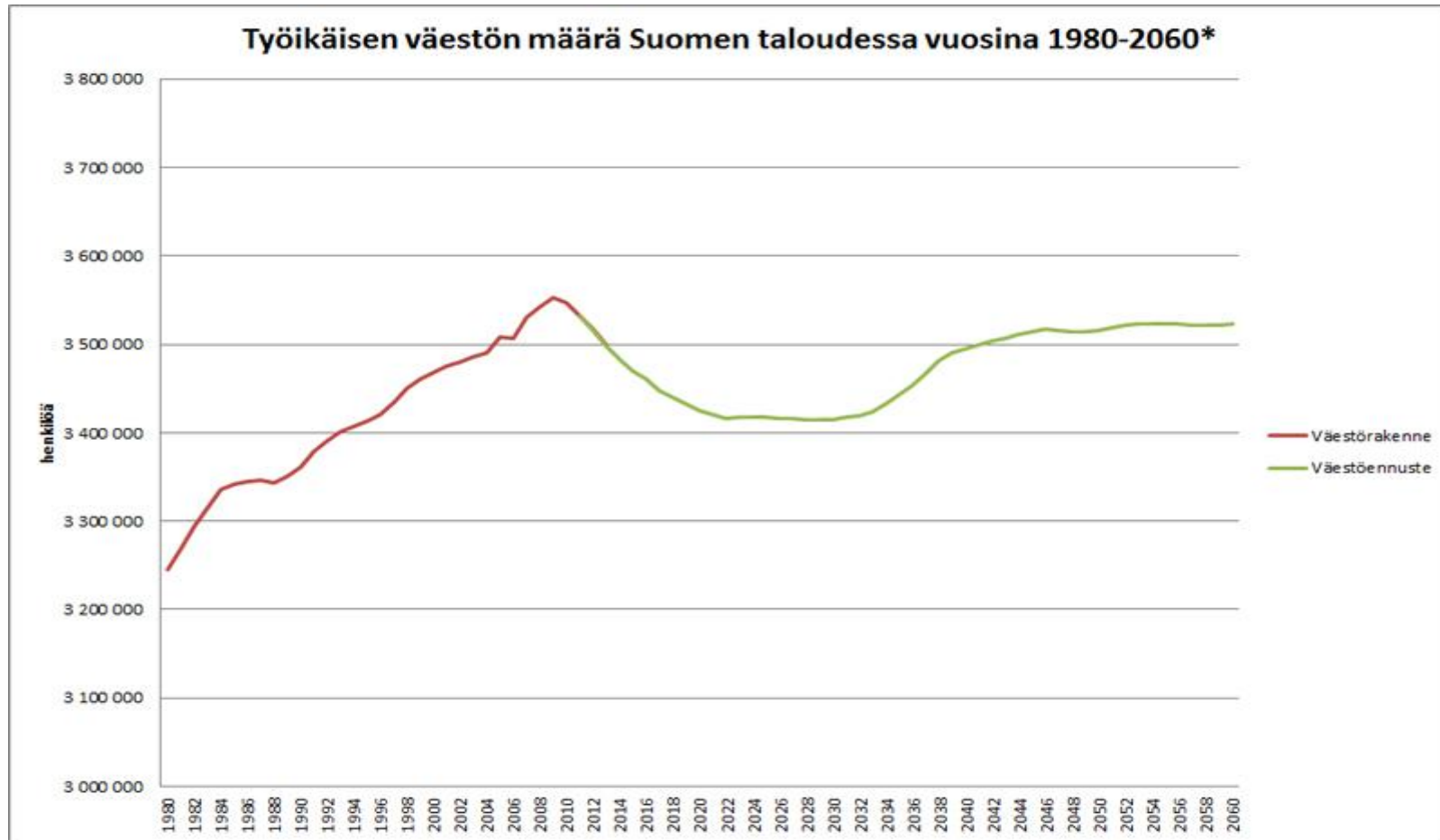
— Työttömyysaste, trendi (oikea asteikko)

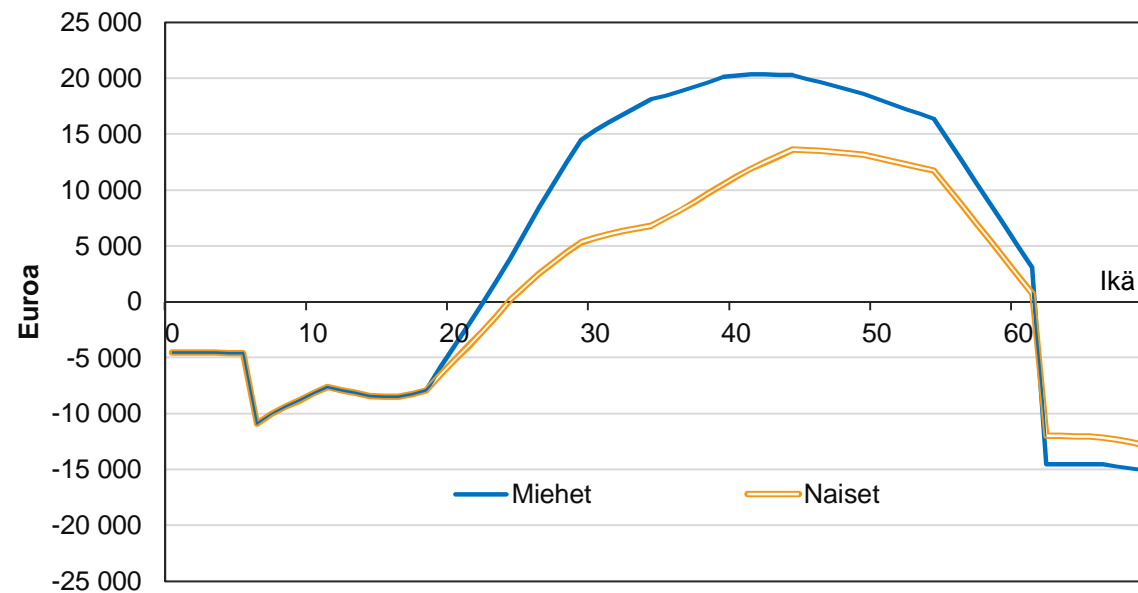
Lähteet: Tilastokeskus.

24515@Työttömyysaste&työlliset_trend

... mm siksi ettei työikäisten määrä enää kasva (vuosi 2009 taitekohta)

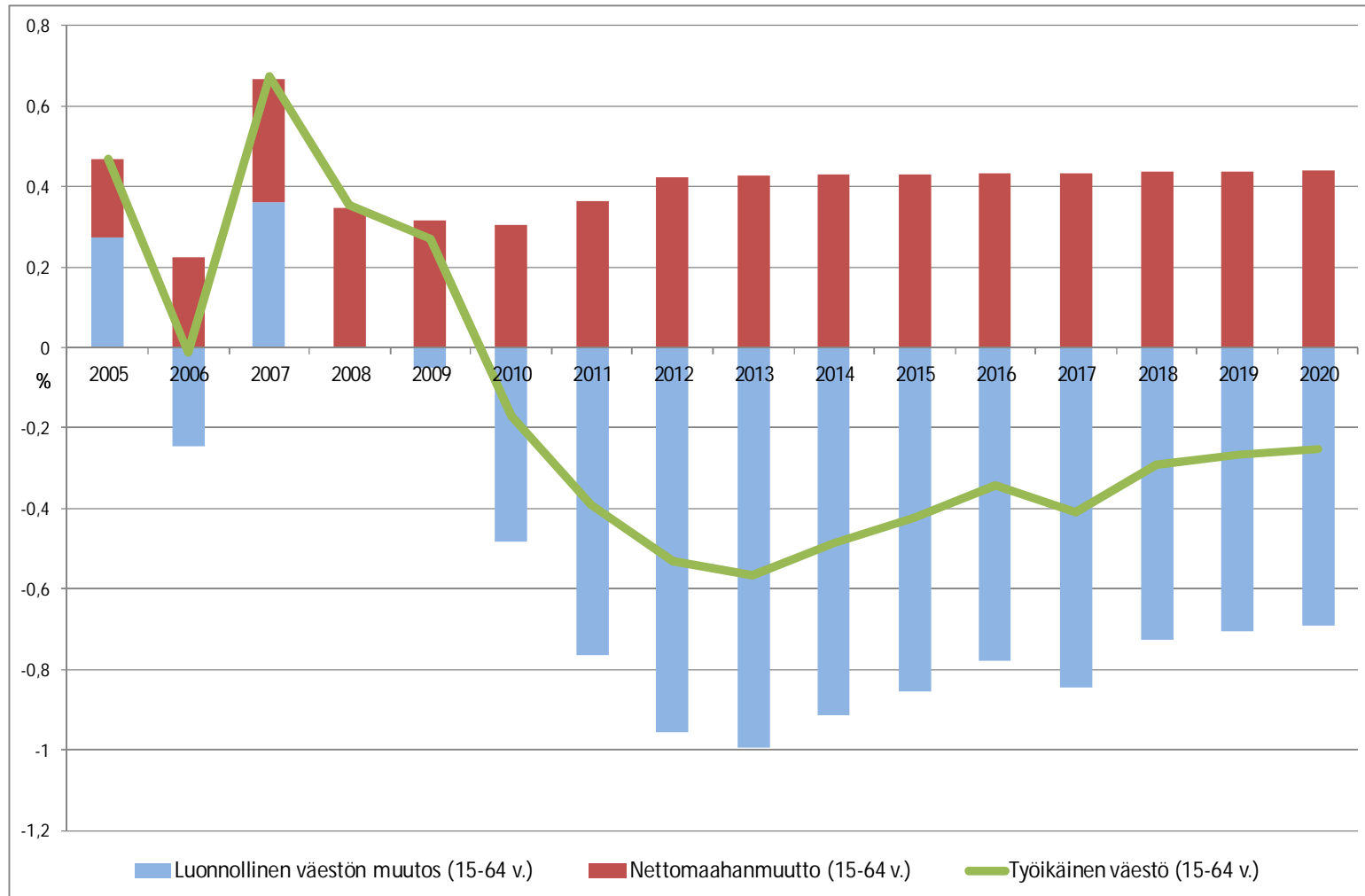

Elinkaari ja julkistaloudellinen kustannus (VATT, Sarvimäki 2014)

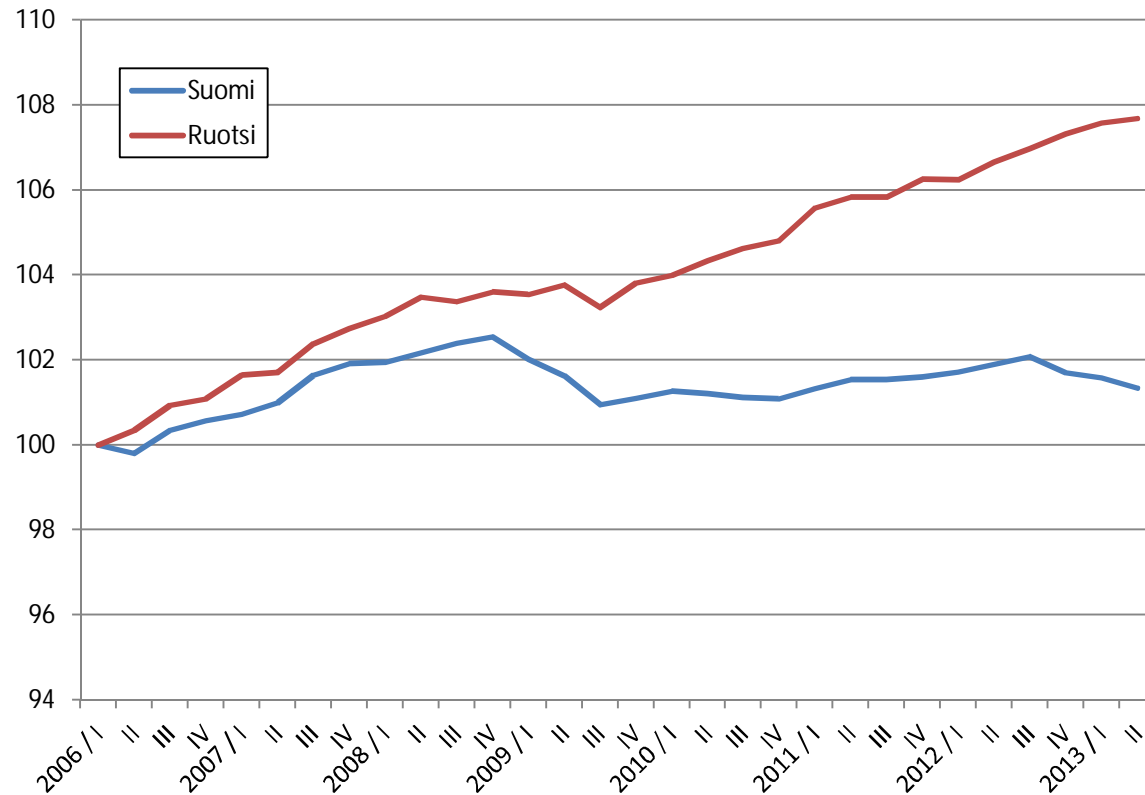

Työikäisen väestön (15-64 -vuotiaat) vuosimuutokset.

Lähde: Tilastokeskus

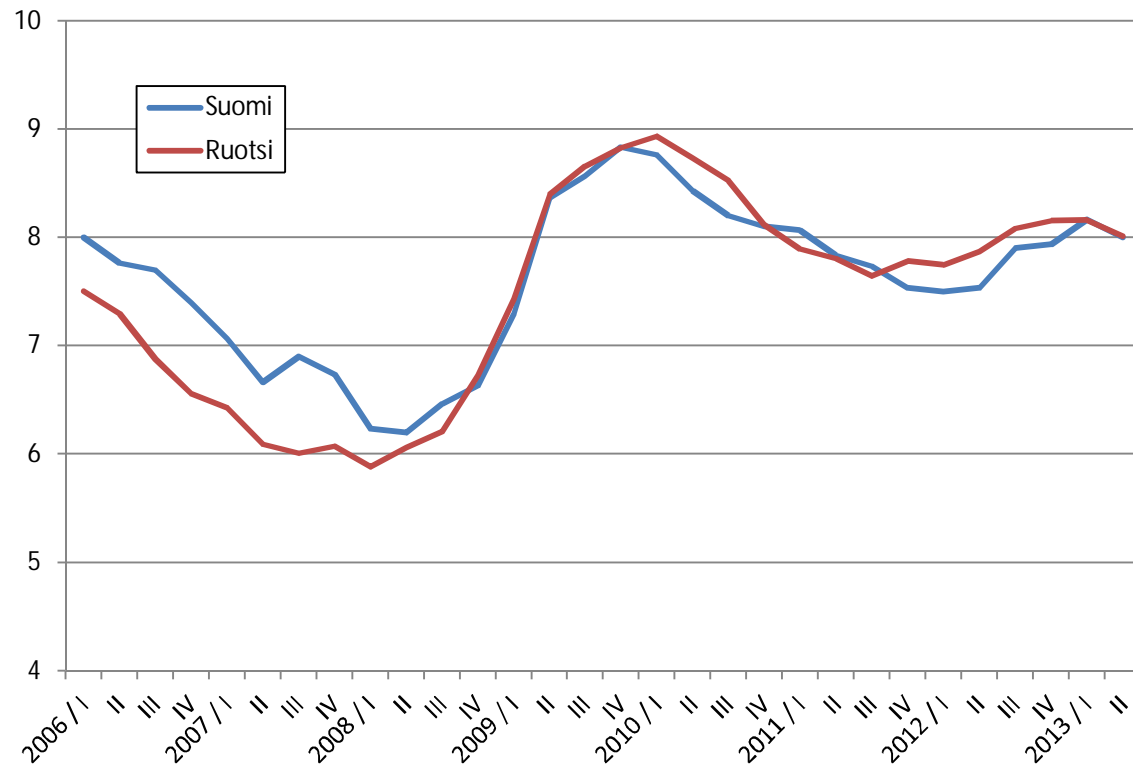

Työvoima, Suomi ja Ruotsi, indeksikuvio. 2006:I=100. Tilastokeskus, Konjunkturinstituetet

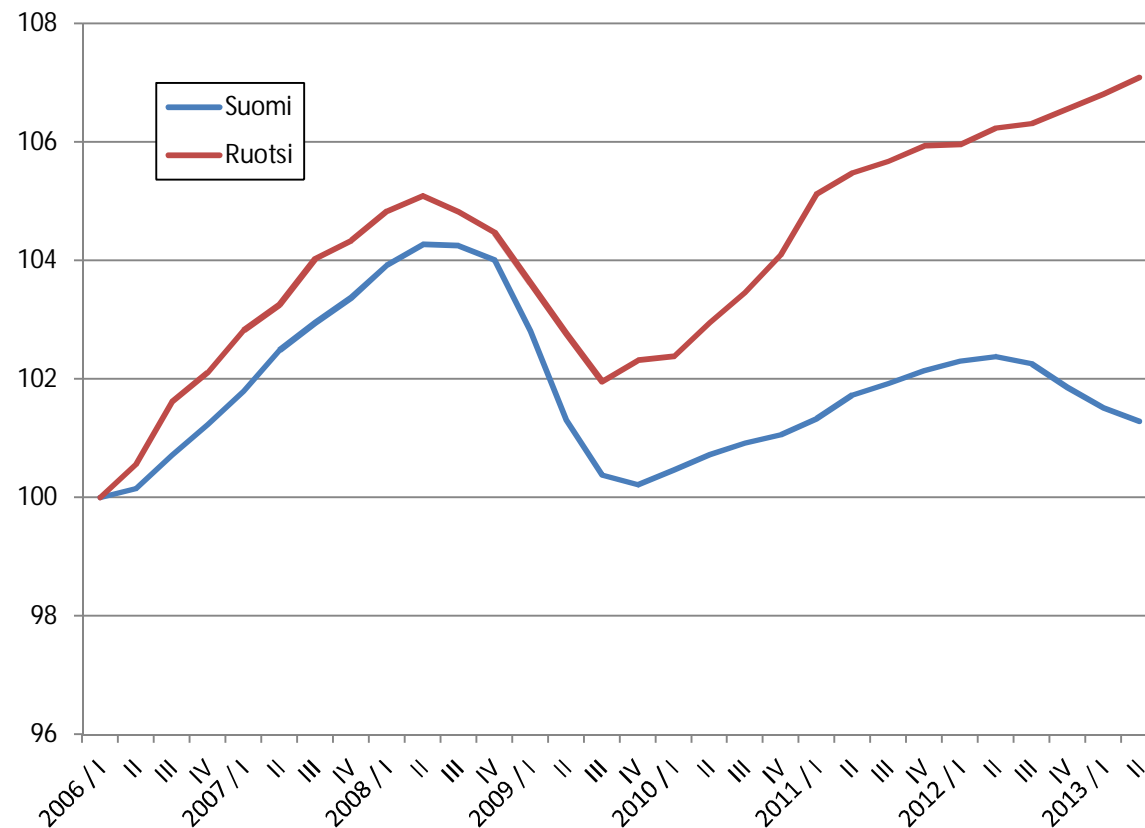

Työttömyysaste, Suomi ja Ruotsi

Tilastokeskus, SCB

Suomi ja Ruotsi, työllisten määrä, indeksikuvio, 2006:I=100. Tilastokeskus, SCB

Yhteenvetoa

- Maahanmuutto on julkistaloudelle todellakin "uhka ja mahdollisuus"
- Työperäinen maahanmuutto ja pakolaisuus valikoi tulijat eri tavalla
- Muistetaan myös maahanmuuttajien hyvinvointi
- Maahanmuutto pakottaa terävöittämään työvoimapolitiikkaa
- Olemme tässä oppimisprosessissa muita pohjoismaita jäljessä